

oud nieuws

Uitgegeven door de historische vereniging van Krimpen aan de Lek 'Crempene'

Nr. 23, december 2020

Jubileumuitgave 20 jaar Historische Vereniging Crempene 2000-2020

Beste Crempenaren,

Onze twintigste verjaardag! Een heugelijke gebeurtenis en een mijlpaal in ons bestaan. Wij hadden het voornemen om de najaarsvergadering een feestelijk karakter te geven en uitgebreid stil te staan bij dit jubileum. Maar helaas, ook de laatste geplande activiteit van dit jaar, de najaarsvergadering, kan vanwege corona geen doorgang vinden. Wij betreuren dit zeer, maar beseffen ook dat dit gemis in het niet valt bij alle verdriet en zorgen in de samenleving.

Crempene bestaat 20 jaar en daaraan willen wij toch aandacht schenken, vandaar deze extra Oud Nieuws. Wij hopen hiermee de gemiste activiteiten een beetje te compenseren.

Is Crempene geworden wat we er 20 jaar geleden van verwachtten? Voor het beantwoorden van die vraag kijken we nog eens naar de doelstellingen in 2000, uitgebreid verwoord in de statuten, maar kort samengevat aldus.

- Het opsporen en verzamelen van gegevens en materialen met betrekking tot de geschiedenis van Krimpen aan de Lek.
- Het bevorderen dat oude voorwerpen met een cultuurhistorisch belang weer een plaats krijgen in het dorp.
- Het publiceren van verhalen en resultaten van onderzoek betreffende de geschiedenis van Krimpen aan de Lek.

Het is aan u om te beoordelen of wij er in zijn geslaagd resultaten te boeken bij het realiseren van onze doelstellingen.

Zelf kunnen wij het volgende concluderen:

- Het ledenaantal is gegroeid van 24 leden bij de oprichting, via 50 in 2002, 100 in 2012 tot ca. 150 op dit moment.
- Met onze huisvesting, d.w.z. vergaderruimte, archief ruimte, ruimte voor het opbergen van grotere voorwerpen en expositiemogelijkheden kunnen we tevreden zijn.
- Zorgelijk voor de nabije toekomst is de geringe bereidheid om te helpen het bestuur te verjongen. Wellicht een teken des tijds, maar dat neemt niet weg dat daar een probleem kan ontstaan. De komende tijd zal in ieder geval een aantal bestuursleden terugtreden.

Crempene 20 jaar. Wie jarig is trakteert.

Bij de bezorging van deze nieuwsbrief treft u een presentje aan, dat een blijvende herinnering kan zijn aan dit jubileum en waarmee u tevens het bestaan van Crempene kunt uitdragen!

Tenslotte, de feestdagen in de maand december zullen onvermijdelijk anders zijn dan normaal. Dit neemt niet weg dat wij hopen dat deze dagen toch waardevol voor u zullen zijn.

Veel leesplezier toegewenst met dit extra en dubbeldikke nummer van Oud Nieuws.

Namens het bestuur,

Hans Dekker (voorzitter)

Crempene 2000-2020, 20 jaar geschiedenis door Hans Dekker

Belangstelling voor Krimpens dorpsverleden? Dat was de kop van een artikel in het huis aan huis verspreide 'Nederlek Nieuws' van eind september 1999. De bedoeling van dit artikel was om te peilen of er voldoende belangstelling zou zijn voor het oprichten van een historische vereniging.

Het artikel verscheen als vervolg op een aantal interviews in twee regionale kranten eerder dat jaar. In die interviews hadden de drie initiatiefnemers, Janny Rook-Boogaardt, Riet Visser-Bouter en Hans Dekker hun plannen bekend gemaakt.

Het initiatief werd al meteen van harte ondersteund door Jan van Lit, die met zijn kennis van de Krimpense geschiedenis al 2 boeken over Krimpens verleden op zijn naam had staan.

Na twee bijeenkomsten in de Dertienhuizen, in december 1999 en januari 2000, werd door een kleine 20 mensen van gedachten gewisseld over alle ins en outs over het oprichten van zo'n vereniging. De initiatiefnemers werden daarbij terzijde gestaan door de Provinciaal consulent geschiedbeoefening (Erfgoedhuis Zuid-Holland). De bijeenkomsten kregen een vervolg op 13 juni 2000 toen opnieuw werd vergaderd in de Dertienhuizen. Nu stond in de uitnodiging: 'Aan de leden van de Historische Vereniging in oprichting.'

In deze vergadering werden spijkers met koppen geslagen, want er werd o.a. een voorlopig bestuur gevormd en de verenigingsnaam '**Historische vereniging Crempene**' werd gekozen.

Op 10 oktober 2000 werd in het meer dan 100 jaar oude café Schippers de eerste echte vergadering van de nieuw opgerichte vereniging gehouden. Die avond werd een definitief bestuur gekozen. Verder kwamen o.a. de concept-statuten ter tafel en werd de contributie vastgesteld op Fl. 30,- per jaar. Conform de statuten zouden er jaarlijks twee ledenvergaderingen worden gehouden. Ook werd besloten aan te sluiten bij het SCHOK (Stichting Cultuurhistorisch Overleg Krimpenerwaard) en het Erfgoedhuis Zuid-Holland. Het ledenaantal bedroeg op dat moment 24 en de locatie Schippers zou jarenlang de thuishaven blijven.

Bestuur

De vergadering van 10 oktober 2000 zien wij als de oprichtingsdatum van de vereniging. Die avond werd een definitief bestuur gekozen, dat er als volgt uitzag: secretaris Nel den Boer-van Krimpen, penningmeester Janny Rook-Boogaardt, algemene bestuursleden Henk Klip en Hans van der Velde, voorzitter Hans Dekker.

Gedurende de daarop volgende jaren zijn er weinig wisselingen in het bestuur geweest. In 2002 vond de eerste wisseling plaats, Nel den Boer-van Krimpen werd opgevolgd door Riet Visser-Bouter en in 2004 maakte Hans van der Velde plaats voor Floor Hartog. In 2016 werd het bestuur versterkt met twee leden, Roland Baas en Gijs Moerkerken.

Na jarenlange deelname aan het bestuur en met zeer grote inbreng in het reilen en zeilen van Crempene nam Henk Klip in 2018 afscheid van het bestuur. Hij werd tijdens de jaarvergadering benoemd tot ons eerste Lid van verdienste. Henk werd opgevolgd door Henk Hofwegen.

Door het betreunde overlijden van Floor Hartog in

2019 is er op dit moment een vacature in het bestuur.

Het bestuur wordt sinds 2016 terzijde gestaan door Elsa Moerkerken-Dekker, die als archiefbeheerder de nodige ondersteuning biedt. Ook de Website en Facebookpagina worden door haar bijgehouden.

Statuten

Vanaf de oprichting hebben wij jarenlang met concept-statuten gewerkt, want de notariskosten voor het definitief maken en de kosten voor inschrijving bij de Kamer van Koophandel werden in die periode te hoog bevonden. In 2011 is het dan toch gebeurd. De statuten werden daarna nog 1 keer gewijzigd, namelijk in 2019. Dat was noodzakelijk om de zgn. ANBI-status (Algemeen Nut Beogende Instelling) te verkrijgen. Dit houdt in dat bij giften aan de vereniging gebruik gemaakt kan worden van fiscale aftrekmogelijkheden.

Ledenbijeenkomsten

Volgens de statuten werd en wordt er twee keer per jaar een bijeenkomst georganiseerd. Naast het huishoudelijk gedeelte, spreekt het meest tot de verbeelding een lezing, film of foto/dia presentatie. Vaak werden daartoe externe sprekers uitgenodigd, maar minstens zo succesvol waren en zijn de avonden waarbij het programma op eigen kracht werd gevuld. In 2001 was er tijdens de voorjaarsvergadering voor de eerste keer een spreker. De heer C. Schouten, voormalig archivaris van het Streekarchief ging in zijn lezing in op de ontginning van de Krimpenerwaard en de positie van Krimpen aan de Lek daarbij. Deze lezing was de eerste in een lange rij die tot en met nu ofwel door een externe spreker ofwel door eigen mensen werd gehouden.

Datum	Lezing	Spreker
29-3-2001	De ontginning van de Krimpenerwaard met de positie van Krimpen aan de Lek	dhr. C.R. Schouten (Streekarchief)
1-11-2001	Waardevolle sporen en gebouwen uit het verleden in de gemeente Nederlek, dia's	dhr. E. Notenboom
28-3-2002	Landschappelijke en oudheidkundige aspecten in de Krimpenerwaard	Aad van Meer
7-11-2002	De Nederlandse molens	dhr. J. Barendrecht
8-4-2003	Dia's Krimpen aan de Lek rond 1930, deel 1 Hoe het was	Marinus v.d. Velde
6-11-2003	Dia's Krimpen aan de Lek rond 1930, deel 2 Hoe het was	Marinus v.d. Velde
6-4-2004	Kijken naar boerderijen	dhr. F. van Oosterom (Boerdeijerstichting)
4-11-2004	De Hollandse Waterlinie	dhr. Th. Bakkers
22-3-2005	Vesting Nieuwpoort in verleden en heden	dhr. H. Keukelaar
10-11-2005	Schepen langs de Lek en Hollandse IJssel	dhr. de Jong
30-3-2006	Schoonhoven, nationale Zilverstad. Zeven eeuwen oud en springlevend	dhr. R. Kappers
2-11-2006	Klokken door de eeuwen heen	dhr. R.M. Willemse (Rhenen)
27-3-2007	Kastelen in de Krimpenerwaard	dhr. B. Keijzer (HEK)
1-11-2007	Passagiersschepen op de grote rivieren	dhr. A. Bijl
1-4-2008	Ontwikkeling van de historische boerderijen in de Krimpenerwaard	dhr. P. den Hertog
18-11-2008	Leven en werken langs de steenplaatsen aan de Hollandse IJssel	dhr. J. Knoester (Erfgoedhuis)
14-4-2009	Oude films Krimpen aan de Lek 1956-1963	dhr. H. van Straten
5-11-2009	Houtvloten in en rond de Krimpenerwaard	dhr. C. Loeve
6-4-2010	Water in Holland	prof. P. Hakkesteegt
11-11-2010	Ponten en veren over de Lek	dhr. Th. Bakkers
21-4-2011	De Krimpenerwaard in vóór- en tegenspoed	Floor Hartog
23-8-2011	Van Witte Brug tot Watertoren	Henk Klip
8-11-2011	Ontstaan en de ontwikkeling van de diverse fabrieken met hun eigen merktekens	dhr. W. Meershoek (Maastricht Aardewerk)
26-4-2012	De Rijn, een vaartocht van Lobith naar Hoek van Holland 1922, film	Henk Klip
27-11-2012	De geschiedenis van het Veer van de Ruit	dhr. C. Loeve
23-4-2013	Aluminium Verwerkende Industrie in Krimpen aan de Lek en een film over het baggeren naar het Goud van de Lutine bij Texel door de Karimata	Floor Hartog
26-11-2013	Hoogwaterbescherming vroeger, nu en in de toekomst en een film van de watersnoodramp van 1953 in de Krimpenerwaard	dhr. D. van Schie (Hoogheemraadschap)

20-5-2014	Oude schoolplaten	dhr. J. Knoester (HV Nieuwerkerk)
25-11-2014	Films: Land tussen 3 rivieren, over Rotterdam en de Bollenstreek, de overhandiging van de grafkransenkast en de graftrommel op de begraafplaats	
21-4-2015	Schaatsen en de schaatssport en een film over de 9-dorpentocht uit 1997	dhr. W. van Herk
26-11-2015	Krimpen aan de Lek, De Beeldenstorm (1566) en Alva's Raad van Beroerten	dhr. S. Wassing
21-4-2016	De geschiedenis van de vroegere middeleeuwse- en de in 1940 in gebruik genomen nieuwe Nederlands Hervormde kerk	Cees Duyser en Floor Hartog
22-11-2016	De geschiedenis van het 63-jarige Streekmuseum	dhr. S. Enderink (Streekmuseum)
20-4-2017	Een onderzoek naar de grenzen van de Krimpenerwaard	dhr. L. Ouweneel
22-11-2017	Boerderijen en boeren in Krimpen aan de Lek. Deel 1	Elsa Moerkerken en Floor Hartog
25-4-2018	Boerderijen en boeren in Krimpen aan de Lek. Deel 2	Elsa Moerkerken en Floor Hartog
22-11-2018	Het leven en wonen op en bij een molen in de Alblasserwaard	dhr. A. Schouten
25-4-2019	Een reis met de Lekboot	dhr. IJ. Verveer
26-11-2019	Winterse taferelen van IJs en Sneeuw Krimpen aan de Lek	Elsa Moerkerken

Met enige regelmaat was en is in de pauze ook een kleine expositie te zien van voorwerpen zoals muntjes, pijpenkoppen en dergelijke, die door 'onze' amateurarcheoloog Cor Zondervan of later door de WAN (zie later in deze nieuwsbrief) zijn opgegraven.

Vermeldenswaard is nog dat op de uitnodiging voor de voorjaarsvergadering voor eerst het logo van Crempene prijkte, een door Pieter Hardam ontworpen impressie van het dorpsgezicht (de oude N.H. kerk in combinatie met een viermasterbark, als herinnering aan de belangrijke inkomstenbron, de scheepvaart), de naam Crempene en het gemeentewapen.

Dit logo geeft in al onze correspondentie, onze boekjes, exposities etc. langzamerhand een beeld dat in het hele dorp wordt herkend.

Huisvesting

Bestuursvergaderingen werden tot de uitbreiding van het bestuur in 2016 afwisselend gehouden bij de bestuursleden thuis. Daarna werd de vergaderlocatie de kleine zaal in de Dertienhuizen. De ledenvergaderingen werden vanaf het begin gehouden in café Schippers. Bij de sluiting van Schippers in de loop van 2016 hebben we aantal jaren gebruik gemaakt van de voormalige Rabobank, waar het Cultuurhuis zich tijdelijk had gevestigd in afwachting van de nieuwbouw. Met ingang van de najaarsvergadering in 2016 werd onze vergaderlocatie het nieuwe Cultuurhuis.

Naarmate de vereniging langer bestond, groeide de behoefte aan een archief en/of opslagruimte. Er kwamen allengs meer foto's, documenten en grotere voorwerpen in ons bezit en daarvoor was ruimte nodig.

In eerste instantie kon deze ruimte worden gevonden op de zolderverdieping van het oude gemeentehuis. Cees Gouwens, lid van de vereniging, bood die ruimte in 2004 spontaan aan. Vanwege de voorgenomen verkoop van dat pand moest in 2014 worden uitgekeken naar een andere locatie.

Archiefruimte hebben we toen gevonden d.m.v. het huren van een kamer in de Dertienhuizen. Grotere voorwerpen zijn een aantal keren verkast. Via een ruimte in het voormalige Chinese restaurant (2014) en vervolgens de voormalige Marskramer (2015) werden we uiteindelijk door de familie Bruinenberg in de gelegenheid gesteld gebruik te maken van de zolderverdieping van de voormalige timmerfabriek.

Externe contacten

Reeds in de oprichtingsvergadering werd zoals gezegd al besloten ons aan te sluiten c.q. lid te worden bij het SCHOK en van het Erfgoedhuis Zuid-Holland.

In de loop der jaren groeide ook het contact met de historische vereniging Lekkerkerk door de Tijd, wat vooral voordelen bood in de contacten met de toenmalige gemeente Nederlek.

Ook het contact met het Cultuurhuis, de bibliotheek en het Streekarchief Midden-Holland is belangrijk. In de paragrafen Exposities en Hoogtepunten wordt hier nog op teruggekomen.

Een aparte vorm van 'contact' is het feit dat we in de loop van de tijd zijn gesponsord door de Rabobank. Zo konden met giften o.a. een metaaldetector worden aangeschaft t.b.v. de werkzaamheden van de WAN, een laptop met printer en beamer en kon ook de uitgave van ons laatste boekje 'De lange geschiedenis van ijsclub Thialf' mogelijk worden gemaakt. Dat laatste lukte trouwens mede door een goede samenwerking met en financiële ondersteuning door de ijsclub Thialf zelf.

Relatie met de gemeente

Om als historische vereniging de doelstellingen waar te kunnen maken is de relatie met de gemeentelijke overheid van wezenlijk belang. In de periode van oprichting van Crempene stond cultuurhistorie nog niet erg op de kaart bij de gemeente, noch in de gemeenten in de omgeving. Daar is geleidelijk aan, ook door landelijke wetgeving, wel verandering in gekomen. Wij werden dan ook regelmatig betrokken bij de visieontwikkeling en planvorming bij onderwerpen, waarbij kennis van het verleden een rol zou kunnen spelen.

Zo werden wij betrokken bij het te ontwikkelen monumentenbeleid en kregen we zitting in diverse commissies, bij voorbeeld de straatnamencommissie, de kunstcommissie en klankbordgroepen.

Ook kwam het na verloop van tijd tot een jaarlijks of halfjaarlijks overleg met een wethouder van de gemeente. Dit overleg vond altijd plaats samen met de historische vereniging Lekkerkerk door de Tijd. Na de gemeentelijke herindeling in 2015 is dat gestructureerd overleg helaas niet meer mogelijk gebleken. Hoewel onmisbaar, leidt een goede communicatie met de gemeente niet altijd tot de gewenste resultaten. Zo werd reeds in 2001, met ondersteuning van een advies van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, aandacht gevraagd voor het behoud en conservering van de 17^e-eeuwse grafzerken op de begraafplaats bij de Molenweg. Tot op de dag van vandaag heeft dat (nog) niet tot resultaat geleid.

Publicaties

Reeds bij de oprichting van de vereniging was het een wens te komen tot het in eigen beheer uitgeven van boekjes over interessante onderwerpen uit de Krimpense geschiedenis. 'Meester' Grisnigt, Leen Boon en

Jan van Lit waren ons hierin al voor gegaan. Het was dan ook een bijzondere gebeurtenis toen in 2001 ons eerste boekje verscheen. Het eerste exemplaar van het door Hans van der Velde geschreven boekje 'Varende Weg' werd in een feestelijke bijeenkomst uitgereikt aan burgemeester A. van 't Laar, die zich ter plekke aanmeldde als lid van Crempene.

Het is niet bij dat ene boekje gebleven, want tot nu toe zijn er acht verschenen. Voor het tot stand komen van de boekjes was ook een redactiecommissie gevormd, die in wisselende samenstelling tot op de dag van vandaag een onmisbare rol heeft gespeeld. De namen van deze onmisbare medewerkers zijn terug te vinden in het colofon van ieder boekje.

Ook werd door leden van de vereniging enkele malen een bijdrage geleverd aan boekjes die in ander verband (b.v. SCHOK) werden uitgegeven. We noemen er enkele: Wonen en Werken in de Krimpenerwaard, Dubbelportret Krimpenerwaard, Schatrijk Krimpenerwaard en 100 jaar Waterleiding tussen Lek en IJssel.

2001 Uitgave 1. Varende weg door H.A. van der Velde De geschiedenis van het veer Krimpen aan de Lek - Kinderdijk v.v., 1e ex. burg. Van 't Laar
2003 Uitgave 2. De stormvloedramp van 1 februari 1953 door J. Dekker De gebeurtenissen in de Krimpenerwaard en in het bijzonder te Krimpen aan de Lek , 1e ex. waarnemend dijkgraaf Slingerland
2003 Uitgave 3. Evacués door H.C.A. Klip De evacuatie van de bevolking van Rhenen en de tijdelijke opvang in Krimpen aan de Lek, ook verspreid in Rhenen.
2004 Uitgave 4. Krimpen aan de Lek tijdens de Tweede Wereldoorlog door H.C.A. Klip, uitgereikt aan groep 8 van de basisscholen in Krimpen aan de Lek
2006 Uitgave 5. De Maria-Vocor Luidklok anno 1388 door F.H. Hartog. De geschiedenis van ons dorp en omgeving rond 1400, 1e ex. wethouder v.d. Haterd
2007 Uitgave 6. De Deltawerken in de Krimpernerwaard gereed door J. Dekker. Een mijlpaal bij negen eeuwen hoogwaterbescherming, 1e ex. dijkgraaf Oosters
2009 Uitgave 7. Plucket in Krimpen aan de Lek. 1806-1822 door A.P. van Meer. Een ex-Duinkerker kaper als burgemeester, 1e ex. burg. v.d. Kluit
2019 Uitgave 8. De lange geschiedenis van IJscub Thialf Bijna 140 jaar ijspret in Krimpen aan de Lek door M.v.d. Laan en H. Hofwegen, 1 ^e ex. mevr. v.d. Velde

Exposities

Al in een vroeg stadium zijn we begonnen met het exposeren van foto's en steeds meer voorwerpen die in ons bezit kwamen. Ook werden meerdere malen archeologische vondsten tentoongesteld. Aanvankelijk deden we dat in de oude bibliotheek (locatie Jacob Catsstraat) en in het gemeentehuis in Lekkerkerk. In de oude bibliotheek konden we gebruikmaken van de zgn. Mijnlieff vitrinekast, ooit gebruikt door het Groene Kruis en later in het bezit gekomen van de Vierstroom. Deze kast konden wij in 2002 overnemen. In het gemeentehuis konden wij beurtelings met de historische vereniging in Lekkerkerk gebruik maken van een vitrinekast die was aangeschaft uit het legaat van mevrouw Nobel, oud wethouder van de gemeente.

Een grote tentoonstelling werd gehouden in het voormalige Chinees restaurant ter gelegenheid van de viering van 950 jaar Krimpen in 2014.

De laatste jaren, sinds de ingebruikname van het Cultuurhuis heeft de Mijnlieff vitrine een plekje in de Dertienhuizen. In de bibliotheek in het Cultuurhuis kregen we de beschikking over een grote fotowand.

Met name de familie Moerkerken zorgt tegenwoordig voor het regelmatig 'verversen' van de vitrine en de fotowand.

Ook elders hebben wij onze bezittingen tentoongesteld, o.a. bij de start en oplevering van de dijkversterking Krimpen, in de grote zaal van de Dertienhuizen en in de N.H. kerk.

Communicatie

In de eerste jaren was het contact van de leden met de vereniging beperkt tot de voorjaars- en najaarsvergadering. Natuurlijk waren er de ontmoetingen op de Koninginnemarkt en bij de diverse exposities, maar na verloop van tijd kwam toch de vraag naar een verenigingsblad. Dit heeft ertoe geleid dat in juni 2010 onze eerste nieuwsbrief 'Oud Nieuws' verscheen. Met deze nieuwsbrief proberen we met een frequentie van 3 maal per jaar iedereen bij te praten over het wel en wee van Crempene, maar bovenal worden er door diverse leden stukjes geproduceerd over de oude en jongere geschiedenis van Krimpen. Het

redactie-, opmaak- en correctiewerk voor deze nieuwsbrieven is in de loop der jaren door meerdere leden uitgevoerd. De namen van deze voor de vereniging onmisbare 'werkers' zijn in het colofon van iedere uitgave terug te vinden.

Behalve met de nieuwsbrief treden we in dit digitale tijdperk ook naar buiten met een eigen website.

Al heel snel na de oprichting werd op een particuliere website die Krimpenerwaard overkoepelend was wat informatie gegeven over Crempene. In 2006 was Hans van der Velde zover dat hij de eigen website van de vereniging gemaakt had. Met behulp van de familie Wepster is daar gedurende een aantal jaren een professionaliseringslag over aangebracht, die sinds 2012 in de lucht is. Een nog nieuwere ontwikkeling was het opzetten van een Facebookpagina in 2015

door Willeke Peters-Borsje. Momenteel zijn er ca 500 volgers.

Diverse malen hebben wij ons bij derden, andere verenigingen, bejaardenmiddagen, etc. gepresenteerd met beelden van oud Krimpen en lezingen. Met name Henk Klip heeft hierin een belangrijke rol vervuld. Een vorm van communicatie is ook het op foto vastleggen van alle voor de vereniging relevante gebeurtenissen en deze presenteren op de verenigingsavonden of laten plaatsen in de plaatselijke pers. Met name onze 'huisfotograaf' Herman Visser kwijt zich al jarenlang van deze taak.

Tenslotte is het sinds enkele jaren een vaste gewoonte geworden dat enkele leden van Crempene op de eerste vrijdagmiddag van de maand aanwezig zijn bij de leestafel in de bibliotheek. Er kan worden gesproken over een speciaal thema, er kunnen vragen worden beantwoord en er kunnen digitale foto's worden ingezien.

Werkgroep Archeologie Nederlek (WAN)

Met de voorgenomen bouw van de Prins van Oranje (hoek Rijdsdijk-Hoofdstraat) in 2003 en later hebben wij ons voor het eerst gericht op het aspect archeologie. Er zouden immers sloop- en bouwwerkzaamheden gaan plaats vinden op of nabij de ontstaanslocatie van Krimpen. Na moeizaam overleg met de gemeente en projectontwikkelaar werd er op ons verzoek toch een archeologisch onderzoek uitgevoerd. Onze amateur archeoloog Cor Zondervan kreeg daarbij namens de vereniging een rol toebedeeld.

De publiciteit daaromheen maakte dat er bij een aantal leden wat verdergaande interesse in het onderwerp ontstond en er werd besloten een werkgroep archeologie te starten. Al snel werd duidelijk dat het aantal deelnemers te klein was om goed te functioneren. Na een peiling van de interesse bij de historische vereniging te Lekkerkerk bleek ook daar belangstelling voor het onderwerp te bestaan.

Aldus zag in 2006 de WAN het levenslicht, een gezamenlijke werkgroep van beide historische verenigingen. In 2008 vond deze werkgroep een onderkomen in de aula van de oude begraafplaats in Lekkerkerk. Niet ideaal, want het was er koud en er was geen stromend water. In 2012 kon er worden verkast naar een gedeelte van het voormalig Groene Kruisgebouw in Lekkerkerk. Daar wordt wekelijks één avond gewerkt aan het determineren, etc. van de voorwerpen die bij de veldwerkzaamheden worden gevonden.

Sinds dit jaar is de WAN opgegaan in de Stichting Archeologie Krimpenerwaard (SAK), een fusie van de archeologische werkgroepen in west-Krimpenerwaard (de kernen Lekkerkerk, Krimpen aan de Lek, Krimpen aan den IJssel, Ouderkerk aan den IJssel en Gouderak). De thuishaven van de nieuwe werkgroep is gebleven op de locatie van de WAN in Lekkerkerk. (meer informatie www.archeologie-krimpenerwaard.nl)

Hoogtepunten

In de loop der jaren hebben uiteraard de nodige min of meer bijzondere gebeurtenissen plaatsgevonden. Teveel om op te noemen, maar de jaarlijkse aanwezigheid in een kraam op de Koninginnen(Konings)markt, de eerste keer in 2002, de Open Monumentendagen en de jaarlijkse excursie moeten zeker worden genoemd. De eerste excursie ging in 2005 naar Nieuwpoort.

Het jaar 2005 was een memorabel jaar, want er vonden twee bijzondere gebeurtenissen plaats. In mei was dat de herdenking van het feit dat 65 jaar geleden evacués uit Rhenen in Krimpen onderdak vonden en in oktober was er de onthulling van de Marialuidklok, die in Krimpen in de oorlogsjaren was verdwenen. Na veel inspanning heeft de klok hier weer een plekje gekregen. Beide gebeurtenissen worden elders in deze nieuwsbrief beschreven.

Ook in 2005 werd Jan van Lit op zijn 80^e verjaardag, vanwege zijn grote verdienste van het vastleggen van de Krimpense historie, benoemd tot het eerste en tot nu toe enige Erelid van Crempene.

Ook in deze nieuwsbrief het verhaal van een ander hoogtepunt, namelijk de wonderlijke terugkeer in 2015 van de scheepsbel uit de in Krimpen gebouwde ijzeren bark 'Krimpen a/d Lek', die in 1902 was vergaan. In 2017 volgde een andere memorabele gebeurtenis. Een kunstwerk, dat herinnerde aan de machinebouw in Krimpen, werd onthuld op het marktplein. Daaraan voorafgaand was in het Cultuurhuis het protocol ondertekend, waarin Crempene het kunstwerk overdroeg aan de gemeente Krimpenerwaard.

Het kunstwerk, een krukas, was aan Crempene geschonken door Wärtsilä, de opvolger van Bolnes Motorenfabriek. De krukas, lange tijd opgeslagen geweest bij beeldend kunstenaar Leo Jongenotter, werd door diezelfde kunstenaar omgetoverd tot het kunstwerk zoals dat op 10 mei werd onthuld. Niet onvermeld mogen de inspanningen van Floor Hartog en Gijs Moerkerken blijven, om dit alles voor elkaar te krijgen. Hetzelfde geldt voor de ruimhartige sponsoring door Wärtsilä.

Zeer recent, in 2019, werd in de bibliotheek een Historisch OntmoetingsPunt (HOP) officieel geopend. Een samenwerkingsverband tussen het Streekarchief Midden-Holland, de bibliotheek Krimpenerwaard en Crempene. Het HOP is een vaste plek in de bibliotheek waar informatie is te vinden over de geschiedenis van Krimpen aan de Lek en omgeving.

Er is een wisselende foto expositie en er zijn kleine tentoonstellingen in de vitrine van de HOP-kast. Elsa Moerkerken-Dekker vervult vanuit haar rol als archiefbeheerder de inrichting van deze exposities.

2005	Stadswandeling Nieuwpoort
2006	Stadswandeling Schoonhoven
2007	Bezoek Bisdom van Vliet en Haastrecht
2008	Excursie Dordrecht
2009	Excursie Woudrichem
2011	Excursie IJsselstein
2013	Excursie Schiedam
2014	Excursie Baggermuseum Sliedrecht
2015	Excursie Rotterdam tentoonstelling De Aanval
2016	Excursie naar museum De Vrijheid, Lekkerkerk
2017	Excursie naar gemaal Hooge Boezem, Haastrecht
2018	Excursie Utrecht, rondwandeling en een rondvaart

Hieronder zijn een paar hoogtepunten nader beschreven.

2005 Bezoek evacués uit Rhenen door Riet Visser-Bouter

Op 14 mei 1940 vond het dramatische bombardement op Rotterdam plaats, het begin van de 2e Wereldoorlog. Krimpen aan de Lek had toen ca. 3100 inwoners, maar op dat moment waren er 5900 mensen aanwezig in het dorp. Enkele dagen daarvoor waren met vrachtboten honderden evacués uit Rhenen richting Krimpenerwaard vervoerd, en in Krimpen aan de Lek kregen er ca. 800 onderdak.

Dit alles is in 2003 prachtig beschreven in de 3e uitgave van de Historische Vereniging Crempene, door destijds bestuurslid, Henk Klip. Dit boekje vond gretig aftrek hier, maar vooral ook in Rhenen.

Deze evacuatie en de ontvangst hier heeft op de inwoners van Rhenen grote indruk gemaakt. Ze verbleven hier ongeveer 14 dagen en gingen daarna met de Lekboot weer terug.

Met de vereniging Oud Rhenen zijn daardoor goede banden ontstaan en Henk Klip was het aanspreekpunt. Van een actief lid van Oud Rhenen kwam het idee om rond de eerste meidagen in 2005 deze tocht te herhalen als herdenkings-evacuatie tocht. De beide gemeentebesturen werden ingeschakeld en het idee kreeg vastere vormen. Verkennende bezoeken volgden over en weer van burgemeester en/of wethouders en het programma werd vastgesteld. Niet iedereen kon inschrijven, slechts diegenen die hier zelf herinnering aan hadden en inwoner van Rhenen waren, kon zich aanmelden.

Ook hier werd in de plaatselijke pers een oproep gedaan aan mensen die evacués gehuisvest hadden.

Op 10 mei 2005 vertrokken er 5 bussen van Connexion uit Rhenen richting Bergambacht. Hier stapten 5 bestuursleden in om de passagiers onderweg over de omgeving te vertellen. Ook werd zoveel mogelijk over de opvanglocaties verteld. Voorafgegaan door een politie-escorte werd een rondrit door Krimpen aan de Lek gemaakt die eindigde bij sporthal 'De Walvis'. Na koffie met gebak kregen de mensen gelegenheid de voormalige opvang-gezinsleden te begroeten. De gastheer van de dag Pieter Hardam zorgde ervoor dat alles in goede banen werd geleid.

Burgemeester Naafs van Rhenen en onze burgemeester Veerhoek hielden mooie toespraken waarin ze ook vertelden over de meidagen van 1940, die ze zelf niet hadden meegemaakt. Toen werd ook bekend dat er buiten de evacués ook nog 4900 roodbonte koeien meekwamen.

Geschenken werden uitgewisseld. Nederlek bood aan de oriëntaertafel in Rhenen, gelegen tegenover het gemeentehuis, te restaureren en Rhenen schonk een plaquette van een gravure uit 1772. Deze is nu te

bewonderen in de Dertienhuizen. Er werd een toast uitgebracht door beide burgemeesters en mevr. van Wijk reikte aan alle personen, die deze dag hadden doen slagen, een zelfgemaakt herinneringsvaantje uit.

Tijdens de lunch die volgde werden er weer volop herinneringen opgehaald. Voor velen te vroeg, was het al weer tijd om met de bussen naar de aanlegsteiger te gaan. De commissaris van de Koningin van Utrecht zou de gasten uitgeleide doen, maar hij was aan de andere kant van de Lek beland en kon de steiger niet vinden. Na nog een kleine rit door het dorp met de bussen werd er ingescheept. Gelukkig konden we gebruik maken van de aanlegplaats op de IHC-werf, waar de Kapitein Kok reeds

lag te wachten. Op dezelfde plek, waar dezelfde boot maar toen de no. 6 van de Reederij op den Lek zijn thuishaven had. Uitgezwaard door de Krimpense gastvrouwen en -heren vertrokken de gasten richting Rhenen.

Voor beide verenigingen was dit een dag om niet snel te vergeten.

(Het boekje *Evacués*, uitgeven in 2003 door de historische vereniging Crempene en geschreven door Henk Klip, is te leen in de bibliotheek)

2005 Mariaklok oudste monument in Krimpen aan de Lek door Elsa Moerkerken-Dekker

De eerste gesprekken over de terugkeer zijn in 2003 gevoerd tussen Crempene en de conservator van het museum in Gouda, waar de klok op dat moment stond. De Mariaklok is in 1960 verhuisd naar het Catharina Gasthuis in Gouda. Er is ook overleg gevoerd met de gemeente Nederlek en gemeente Gouda. Er werd gezocht naar een geschikte locatie. De eerste gedachte was om hem naast de kerk te plaatsen in een

klokkenstoel. Uiteindelijk is hij op een sokkel geplaatst in de tuin van de Dertienhuizen.

De luidklok dateert uit 1388 en hing jaren in de oude kerk. Deze klok, de oudste in de Krimpenerwaard, heeft een diameter van 950 mm en een gewicht van 529 kg. Op het randschrift: *Maria Vocor Anno Domini M CCC LXXXVIII = Maria noemt men mij in het jaar onzes Heren 1388.*

De vorige kerk van Krimpen aan de Lek is afgebroken in 1939, deze dateerde uit ongeveer 1425. De oude kerk stond op de plaatst van de huidige kerk buitendijks en was een kruiskerk. In 1940 is er een nieuwe kerk gebouwd en is de Mariaklok weer opgehangen in de kerktoren, echter bij het inluiden raakt hij beschadigd.

Op 25 januari 1943 werd de Mariaklok door de bezetter gevorderd en vervoerd naar Houtzagerij en

Schaverij v/h De Later en Co te Spijk bij Gorkum. Vanwege het vele koper zal hij omgesmolten worden. Zover kwam het gelukkig niet, want in 1945 wordt hij teruggevonden in Groningen. Na gelast te zijn wordt de Mariaklok weer opgehangen in de kerktoren. Vanwege de slechte toon wordt hij in 1960 toch vervangen en de oude klok wordt verkocht aan het museum in Gouda.

In 2005 is de Mariaklok weer teruggekeerd als gemeentelijk monument in Krimpen aan de Lek. Op 22 oktober 2005 is de Maria luidklok onthuld door mevr. A.R. Mollinger-del Court van Krimpen, dochter van de laatste ambachtsheer van Krimpen aan de Lek. De Mariaklok uit

Krimpen aan de Lek is de op vier na oudste Mariaklok van Nederland. De klok staat nog steeds in weer en wind in de tuin van het wooncentrum De Dertienhuizen. Er wordt wel gezocht naar een meer zichtbare locatie voor de Mariaklok.

(Meer is te lezen in Uitgave 5. 2006 van de Historische Vereniging Crempene: *De Maria-Vocor Luidklok anno 1388* door F.H. Hartog.)

2015 De scheepsbel van de 'Krimpen aan de Lek' weer thuis door Henk Hofwegen

27 juni 2015 was een bijzondere dag voor Krimpen aan de Lek en de Historische Vereniging 'Crempene' in het bijzonder. Op deze dag werd de scheepsbel van de ijzeren driemasterbark 'Krimpen aan de Lek'

officieel overgedragen door de heer Jim Prescott uit Darwin (Australië) aan de Historische Vereniging en daarmee tevens aan de Krimpense bevolking. Het bijzondere verhaal over hoe de scheepsbel weer terug kwam in ons dorp leest u hieronder.

De ijzeren driemasterbark 'Krimpen aan de Lek' werd in 1885 gebouwd in ons dorp op de werf van J & K Smit. Het schip werd gebouwd in opdracht van reder Pieter van der Hoog, die goed bevriend was met Kornelis Smit. Ze woonden ook tegenover elkaar aan de Rijdsdijk. Het was de overgangperiode van zeil- naar stoomvaart, maar Pieter van der Hoog bleef lang trouw aan de zeilvaart. Dus de 'Krimpen aan de Lek' was ook een zeilschip.

In 1902 was het schip, geladen met steenkool, op weg van Newcastle (Oost-Australië) naar Semarang op Java (Indonesië) toen het verging in Straat Torres voor de kust van Papua Nieuw Guinea bij de Fly rivier. Kapitein van der Vegte en zijn 20-koppige bemanning konden zich in veiligheid stellen en overleefden de scheepsramp.

Nu wil het toeval dat de Australiër Jim Prescott, werkzaam bij het ministerie van Visserij, vanaf 1983 onderzoek deed naar de rotskreeft in Straat Torres. In 1985 ontdekte hij bij één van zijn duiktochten samen met een technisch medewerker een scheepswrak. Zij zagen iets dat aan de mast vastzat en in het midden

bewoog. Het bleek de scheepsbel te zijn. Thuisgekomen zag hij na het schoonmaken de naam en het jaartal 'KRIMPEN a/d LEK 1885'. Een vriend van Jim Prescott heeft bij Lloyd's Register in Londen de historie van het schip kunnen achterhalen. De heer Prescott heeft de scheepsbel zo'n 30 jaar in zijn bezit gehad. In 2015 bedacht hij dat de scheepsbel thuis hoort in de plaats waar het schip was gebouwd. Met hulp van een Nederlandse vriend richtte hij zich via een e-mail tot de gemeente Krimpenerwaard die het bericht doorstuurde naar de Historische Vereniging. Het historisch belang werd onmiddellijk onderkend en bestuurslid Floor Hartog begon een e-mailwisseling met Jim Prescott om de mogelijkheden te onderzoeken de scheepsbel terug te krijgen in Krimpen aan de Lek. Jim Prescott bracht de bel mee in de handbagage, toen hij voor een conferentie naar Nederland kwam. Met hulp van welwillende leden, de scouting en de plaatselijk smid werden de ophanging van de klepel gerepareerd, een allemanseind aan de klepel bevestigd, een ophangbeugel, een houten achtergrond en een plaquette gemaakt.

Op 27 juni 2015 werd tijdens de onthullingsceremonie in het oude cultuurhuis de scheepsbel eerst door de

heer Jim Prescott overhandigd aan de dames van der Laan- van de Hoog en van Capellen- van der Hoog (nazaten van reder Pieter van de Hoog). De dames op hun beurt schonken de bel aan de Historische Vereniging. Nadat de bel was opgehangen en de zeeverkeners het allemanseind hadden bevestigd kon Jim Prescott de bel luiden. Na 130 jaar was de bel weer thuis!

Nu hangt de scheepsbel in het nieuwe cultuurhuis met een replica van een schilderij van de bark "Krimpen aan de Lek". De heer Prescott ging ook niet met lege handen terug naar Australië. Tijdens de onthullingsceremonie werd hem een

reproductie op canvas van het schip overhandigd. Een aantal jaar geleden heeft Jim Prescott, toen hij weer in Nederland was vanwege een conferentie, nog een kort bezoek aan het Cultuurhuis gebracht en de scheepsbel nog eens bewonderd.

Mededelingen

Omdat wij het hele jaar geen ledenvergadering hebben kunnen houden zijn een aantal huishoudelijke zaken niet aan u voorgelegd, terwijl ze wel aandacht nodig hebben.

- Het jaarverslag 2019 van de secretaris is in april aan u verzonden.
- Het financiële verslag 2019 van de penningmeester kunt u inzien op onze website of bij het secretariaat. De kascontrolecommissie heeft het verslag akkoord bevonden en de penningmeester is daarmee gedechargeerd. Zou één van u zich beschikbaar willen stellen voor de kascontrole 2020?
- Door het overlijden van Floor Hartog is er dit jaar (2020) een vacature ontstaan in het bestuur. Wij zijn in overleg met een kandidaat voor het invullen van de vacature. In de voorjaarsvergadering 2021 hopen wij op reglementaire wijze die kandidaat aan u voor te dragen.
In dit jaar (2020) zijn Roland Baas en Gijs Moerkerken aftredend, maar zij hebben zich wel herkiesbaar gesteld. Ook deze herverkiezing hopen wij u volgend jaar voor te leggen.

Als u wilt reageren op bovenstaande huishoudelijke punten kan dat bij het secretariaat (crempene@telfort.nl)

- Dank voor alle foto's, voorwerpen en giften het afgelopen jaar. We zijn nog steeds blij met voorwerpen en foto's over Krimpen aan de Lek. Foto's kunnen we scannen, daarna krijgt u ze weer retour.
- De uitslag van de Rabo ClubSupport is op vrijdagavond 6 november bekend gemaakt. Voor onze vereniging was het €412,96, een mooi bedrag. Bedankt voor uw stem.
- Nieuwe tentoonstelling in de HOP. In de vitrine voorwerpen, documenten en foto's van het Groene Kruis. In de fotowand foto's van openbare gebouwen. In december en januari te zien tijdens de openingstijden van de bibliotheek in het Cultuurhuis, De Markt 201.

Laat deze nieuwsbrief lezen door uw familie, vrienden, bureu.
Zij kunnen dan zien wat wij allemaal doen. Nieuwe leden zijn
welkom. Aanmelden nieuwe leden kan bij het secretariaat

COLOFON

Oud Nieuws wordt uitgegeven door de historische vereniging van Krimpen aan de Lek 'Crempene'

Redactie en opmaak: Gijs en Elsa Moerkerken

Correctoren: Jan Kees Wepster, Bert van den Herik

Secretariaat: Buitenweg 8
2931AC Krimpen aan de Lek
Tel: 0180-522465

e-mail: crempene@telfort.nl

website:

www.historischeverenigingcrempene.nl

facebook: www.facebook.com/historischeverenigingcrempene

